

marife

dini arařtırmalar dergisi
Turkish Journal of Religious Studies

cilt / volume: 19 • sayı / issue: 1 • yaz / summer 2019

İNCELEME
Review

İmam Hatip Okullarının Niteliği, Problemleri ve Çözüm Önerileri Çalıştayı, 13-14 Mayıs 2017, Balıkesir

Ahmet Ali Çanakcı

Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Din Bilimleri Anabilim Dalı
ahmet.canakci@balikesir.edu.tr | <https://orcid.org/0000-0001-6200-2763>

Geliř Tarihi / Received: 25.02.2019 • Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 08.05.2019

Atıf / Cite as

Çanakcı, Ahmet Ali. "İmam Hatip Okullarının Niteliği, Problemleri ve Çözüm Önerileri Çalıştayı, 13-14 Mayıs 2017, Balıkesir". *Marife* 19/1 (2019): 273-279. <https://doi.org/10.33420/marife.531816>.

Günümüzde büyük bir ivme kazanan bilimsel, teknolojik ve inovatif gelişmeler, toplumun tüm alanlarını (aile, sosyal çevre, kitle iletişim araçları, kurumlar vb.) etkilemektedir. Bu etkileşimden ve inovasyondan genelde MEB, özel de ise örgün din eğitiminin merkezindeki en yaygın kurum olan imam hatip okulları da nasibini almaktadır. Bu bağlamda, MEB/Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün imam hatip okulları ile ilgili yeni düzenlemelerinin (öğretmen/öğrenci niteliği, yönetim, öğretim programı, ders kitapları, yöntem-teknik ve materyaller, DİB ile yapılan protokol kapsamında hafızlık programları, proje okulları) bazı problematikleri/sorunsalları da beraberinde getirdiği görülmektedir.

Bu sorunların en aza indirgenmesinde, imam hatip okullarında motivasyon/verimlilik ve hedeflenen amaca ulaşılmasında en önemli husus ise yeni düzenlemelerin/programların uygulanabilir ve sürdürülebilir bir nitelik kazanmasıdır. Bunun için İmam Hatip Okullarındaki beklenti/ ihtiyaç ve problemlerin, yapılacak bilimsel çalışmalarla sağlıklı bir şekilde yerinde tespit edilip, bunların çeşitli bilimsel platformlarda (çalıştay/workshop, sempozyum, kongre, eğitim semineri vb.) tartışılması ve müzakere edilmesi önem arz etmektedir.

Bu çerçevede, Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, İlim Yayma Cemiyeti Balıkesir Şubesi, İmam Hatip Okulları Platformu, Balıkesir Milli Eğitim Müdürlüğü, Balıkesir İl Müftülüğü ve Balı-

kesir Büyükşehir Belediyesi iş birliği ile 13-14 Mayıs 2017 tarihleri arasında Balıkesir’de, 2 panelist ve yaklaşık 100 katılımcıyla (akademisyenler/din eğitimcileri, DİB temsilcisi, il, ilçe milli eğitim müdürlüğü temsilcileri, İHO ve İHL idarecileri ve meslek dersleri öğretmenleri, DKAB öğretmenleri, il, ilçe müftülüğü temsilcileri, Kur’an kursu idarecileri ve öğretmenleri, imam-hatipler, okul aile birliği temsilcileri, STK temsilcileri, sendika temsilcileri) “İmam Hatip Okullarının Niteliği, Sorunları ve Çözüm Önerileri Çalıştayı” gerçekleştirildi.

“İmam Hatip Okullarında İdari, Fiziki, Yönetim ve Organizasyon Faaliyetleri”, “İmam Hatip Okullarında Öğrenme-Öğretme Süreci: Öğretim Programları, Yöntem-Teknik ve Materyal Geliştirme”, “İmam Hatip Okullarında Öğretmen Niteliği”, “İmam Hatip Okullarında Öğrenci Niteliği ve Sosyal Çevresi”, “İmam Hatip Okulları ve Hafızlık Eğitimi” konularının ele alındığı ve tartışıldığı program, 13 Mayıs 2017 Cumartesi günü saat 08.30’da Balıkesir Merkez Anadolu İmam Hatip Lisesi müdür yardımcısı Hüseyin ÇAKAL’ın sunumuyla ve Karesi İlçesi Yeşilli Camii müezzin kayyımı Süleyman CENGİZ’in Kur’an-ı Kerim tilavet ile başladı.

Balıkesir İl Müftü Vekili Ramazan TOPCAN, Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürü Yakup YILDIZ, İlim Yayma Cemiyeti Genel Merkez Eğitim Müdürü Kurtuluş ÖZTÜRK, İmam Hatip Okulları Platformu Başkanı Halil TAŞ, Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZKAN ve İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi ve çalıştay koordinatörü Doç. Dr. Mehmet BAHÇEKAPILI’nın selamlama konuşmalarının ardından saat 09.00’da panele geçildi.

Doç. Dr. Mehmet BAHÇEKAPILI'nın moderatörlüğünde, Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nevzat ÂŞIK ve Celal Bayar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlköğretim Din kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Halit EV'in pelenist olarak katıldığı panelde "Dünden Bugüne İmam Hatip Okulları ve imam Hatip Okullarının Gelecek Vizyonu" konusu ele alındı.

Panelden sonra çalıştay oturumlarına geçildi. Her biri yaklaşık bir saat otuz dakika süren beş oturumda grup çalışmaları yapıldı. Bu bağlamda ilk oturum/grup çalışması, 13 Mayıs 2017 Cumartesi günü saat 10.40-13.10 arasında Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Sosyolojisi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Mehmet BAYYİĞİT'in başkanlığında "İmam Hatip Okullarında İdari, Fiziki, Yönetim ve Organizasyon Faaliyetleri" adlı başlıklar üzerinde yürütüldü. İkinci oturum/grup çalışması, saat 14:00-16:00 arasında İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Muhsin AKBAŞ'ın başkanlığında ""İmam Hatip Okullarında Öğrenme-Öğretme Süreci: Öğretim Programları, Yöntem-Teknik ve Materyal Geliştirme" konuları üzerine gerçekleştirildi. Sonrasında 14 Mayıs 2017 Pazar günü saat 08:30-10:30 arasında Prof. Dr. Halit EV'in başkanlığında "İmam Hatip Okullarında Öğretmen Niteliği" başlıklı üçüncü oturum/grup çalışması yapıldı. Dördüncü oturum/grup çalışması saat 10:50-12:30 arasında Doç. Dr. Mehmet BAHÇEKAPILI başkanlığında "İmam Hatip Okullarında Öğrenci Niteliği ve Sosyal Çevresi" başlıklı konu üzerinden tartışıldı. Beşinci oturum ise saat 13.30-15.00 arasında İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ali ÇANAKCI başkanlığında sürdürülmüş olup, çalışmada, "İmam Hatip Okulları ve Hafızlık Eğitimi" konusu ele alındı. Daha sonra saat 15.00'da değerlendirme ve kapanış oturumuna geçildi. Prof. Dr. Halit EV, Doç. Dr. Mehmet BAHÇEKAPILI ve Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ali ÇANAKCI'nın çalıştayda tartışılan konular ve ulaşılan sonuçlarla ilgili yaptıkları genel değerlendirmelerin ardından katılımcılara katılım belgesi verilmesiyle çalıştay sona erdi.

Çalıştay çalışma gruplarındaki tartışma ve müzakereler neticesinde, İmam Hatip Okullarında karşılaşılan sorunlar ile ilgili aşağıdaki ortak önerilere ulaşılmıştır:

1. Okulların fiziki şartları (spor salonu, konferans salonu, kütüphane, internet vb.) iyileştirilmelidir.
2. İHO'larındaki kontenjanlar, okulların fiziki kapasitesine uygun olarak belirlenmelidir.
3. Fiziki açıdan kız ve erkek öğrencilere uygun olarak sağlık (hijyen) ve yapısal açıdan iyi tasarlanmış abdesthaneler inşa edilmeli ve bütün İHO ve İHL'ler bu tasarıma uygun bir şekilde yapılandırılmalıdır.
4. İHO ve İHL'nin iç ve dış mekânlarının tasarım açısından, öğrencilerin gelişim düzeylerine ve ilgi alanlarına göre renklendirilmesine özen gösterilmelidir.
5. İHO ve İHL bünyelerindeki yurt ve pansiyonlar, hukuki ve yapısal olarak revizyona ihtiyaç duymaktadır. Bu kurumlar, öğrencilerin kişisel gelişimlerine olanak sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır.
6. Pansiyonlu okullarda, yurt ve bahçe güvenliği sağlanmalıdır.
7. Klasik kütüphane ve mescit tasarımından vazgeçilerek, bu alanlar öğrencilerin

farklı ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmalıdır.

8. Öğrencilerin milli ve manevi değerleri kazanmalarını sağlayacak türdeki eserler açısından, kütüphanelerin zenginleştirilmesine önem verilmelidir.
9. Öğrencileri, kitap okuma konusunda motive etmek amacıyla, okullarda “Okuma Sokakları” ve “Z Kütüphane” şeklindeki yeni tasarım alanları dizayn edilmelidir.
10. Kütüphanelerin zenginleştirilmesi veya kurulması noktasında, devlet kaynakları yanında STK’larla işbirliğine gidilmelidir.
11. İHL farklı proje okullarının sayıları artırılmalıdır.
12. İHL öğrencilerinin mesleki yeterliklerini destekleme bakımından staj eğitimlerinin desteklenmesine daha fazla önem verilmelidir.
13. Sınavlarda sadece test yapmak yerine öğrencilerin muhakeme gücünü artırmaya yönelik açık uçlu, boşluk doldurma, doğru-yanlış gibi soruların yer aldığı sınavlar hazırlanmalıdır.
14. Başarılı olan öğrenciler ödüllendirilmelidir.
15. Öğretim programı hazırlanırken, öğrencilerin öğrenme alanları (bilişsel, duyuşsal ve psikomotor) daha fazla dikkate alınmalı ve eleştirel düşünme becerileri kazanımı göz ardı edilmemelidir.
16. Derslerde, öğrencilerin duyuşsal becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu yönde öğretim programında eleştirel düşünmeye yönelik seçmeli derslere yer verilebilir.
17. Adab-ı muâşeret konuları, tüm derslerin içerisine dağılan bir alan olarak değerlendirilmelidir.
18. Meslek dersleri öğretmenlerine, pedagojik açıdan farklı yöntem-tekni ve materyal kullanımı üzerine, hizmet içi eğitim seminerleri (ihtiyaç ve beklentiye göre), daha profesyonelce verilmelidir. Öğretmenlerin de hizmet içi eğitime katılmaları teşvik edilmelidir.
19. Öğrencilerin gelişim düzeylerine, bireysel farklılıklarına ve öğrenme stillerine (görsel, işitsel, kinestetik) göre çeşitli yöntem ve teknikler kullanılarak dersler verimli hale getirilmelidir.
20. Değerler eğitimi kapsamında, derslerde öğrencilerin psiko-sosyal sorunlarının çözümüne yönelik somut hikâye, kıssa ve örnek olay gibi hayattan rol model alabilecekleri örnekler verilmelidir.
21. Öğrenciler, sağlıklı kişilik ve bireysel yeteneklerinin gelişimi için sanat, müzik, spor gibi faaliyetlere yönlendirilmelidir.
22. İHL meslek dersleri öğretmenleri, her derse girmemeli ve bu konuda branşlaşmaya gidilmelidir.
23. İHL meslek dersleri öğretmenleri, kendilerini geliştirme, çağın gerektirdiği bilgi birikimine haiz olma (mesleki, sosyal, kültürel, pedagojik), teknolojiyi etkin ve verimli kullanabilme becerisi için lisansüstü eğitim yapma yönünde teşvik edilmelidir.
24. Kur’an-ı Kerim alanında hizmet içi eğitim seminerlerinde, DİB’in yetişmiş personelinin istifade edilmelidir.
25. Öğretmenler, öğrencilerin gözünde rol model olduğunun bilincinde olmalıdır. Etkili bir din eğitimi için, bu yönde seminerlere tabi tutulmalıdır.

26. Meslek dersine giren öğretmenler, öğrencileri not kaygısı ile korkutmamalı, öğrenciyi okuldan soğutmamalı, hiçbir öğrencinin meslek dersleri yüzünden okulu terk etmesine sebebiyet verilmemelidir.
27. Öğretmenlerin motivasyonunun artırılması için ödüllendirmeye başvurulmalıdır.
28. Okullardaki idareci ve öğretmenler, vizyonlarının geliştirilmesi amacıyla bilimsel proje yapmaları konusunda teşvik edilmeli ve desteklenmelidirler.
29. Okul yöneticileri, okul aile birliğinin, ailelerin, okul ve eğitim ile daha iç içe olması hususunda çalışmalar yapmalıdır.
30. Parçalanmış aile çocukları, yaptıkları olumsuzluklardan dolayı dışlanmamalıdır. Onları kazanma yoluna gidilmeli ve gerekirse bu süreçte rehberlik servisinden yardım alınmalıdır.
31. Okullardaki PDR öğretmenlerinin ihtiyaca göre sayıları ve etkinlikleri artırılmalıdır.
32. Öğrencinin, öğretmene ulaşımını engelleyen sorunlar ortadan kaldırılmalıdır.
33. Öğrencilerin arkadaş çevresinden olumsuz etkilenmesini önlemek amacıyla öğrencilerin, okula aidiyet duygusu güçlendirilmeli ve pekiştirilmelidir.
34. Çocukların kullanmış oldukları sosyal, çağdaş iletişim araçları, ailenin gözetiminde olmalı ve bu süreç aile tarafından sürekli takip edilmelidir. Öğrencilere ve ailelere sosyal medyanın doğru kullanımı ile ilgili eğitimler verilmelidir.
35. Öğrencilerin okullardaki etkinliklerine, aileler davet edilerek, öğrenci ve aile onurlandırılmalıdır.
36. Hafızlık eğitiminin uzun ve zor bir süreç olduğu ve bu sürecin küçük yaşlarda başlaması sebebiyle, hafızlık yapan öğrencilerin yaş düzeyine göre moral-motivasyonlarının sağlanması önemli bir konu olduğundan, bu süreçte onlara rehberlik desteği verilmelidir.
37. Hafızlık eğitimi veren öğreticilere pedagojik formasyon eğitimi verilmelidir.
38. Hem İHO'da okuyan hem de hafızlık yapan öğrencilerin motivasyonu için hafızlık yapmış rol modellerden faydalanılmalıdır.
39. Hafızlık sürecinde Kur'an kursu idarecileri, öğreticileri ile DKAB ve meslek dersleri öğretmenleri arasında koordinasyon/işbirliği sağlanmalıdır.
40. Hafızlık öğrencilerinin sağlıklı pedagojik gelişimi için sportif, sosyo-kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılması sağlanmalıdır.
41. Hafızlık proje okulları fiziki ve sosyal açıdan donanımlı olmalıdır.
42. Hafızlık eğitiminde, farklı modern yöntem ve teknikler araştırılarak, çocukların seviyelerine ve özelliklerine uygun yöntemler belirlenmelidir.

